

1. OPŠTE ODREDBE 1.1. Odjeljenje za poslovanje sa hartijama od vrijednosti, uslovi i način njihovog obavljanja, međusobna prava i obaveze Brokersko dilerskog društva i njegovih klijenata i druga pitanja od značaja za rad Brokersko dilerskog društva.

1.2. U skladu sa aktom o osnivanju i Riješenjem Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske, Brokersko dilersko društvo obavlja sljedeće poslove:

- poslove posredovanja u kupovini i prodaji hartija od vrijednosti po nalogu klijenta u svoje ime a za račun klijenta uz naplatu provizije (brokerski poslovi);

- poslove trgovine hartijama od vrijednosti u svoje ime i za svoj račun radi ostvarivanja razlike u cijeni (dilerski poslovi).

1.3.

Brokersko dilersko društvo može obavljati i druge poslove u vezi sa hartijama od vrijednosti u skladu sa važećim propisima i po dobijanju dozvole od strane Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske.

1.4. Brokersko dilersko društvo i druga pravna lica koja primaju naloge od klijenata u ime i za račun Brokersko dilerskog društva na osnovu posebnog ugovora sa Brokersko dilerskim društvom ova Pravila kao i odluku o tarifi naknada za usluge izložiće na vidnom i za klijenta dostupnom mjestu u svakom poslovnom prostoru u kome se obavljaju poslovi sa klijentima. Takođe, ovi akti će se objaviti i na Internet stranici brokersko dilerskog društva. 1.5.

Brokersko dilersko društvo i druga pravna lica koja primaju naloge od klijenata u ime i za račun Brokersko dilerskog društva na osnovu posebnog ugovora sa Brokersko dilerskim društvom ova Pravila će klijentu dati na uvid i upoznati ga sa vrstama usluga koje se pružaju u skladu sa dozvolom za obavljanje djelatnosti kao i sa visinom naknada za svoje usluge sa svim naknadnim izmjenama i dopunama tih akata. O promjeni Pravila klijent će biti obavješten prije njihovog stupanja na snagu.

1.6. Sa ovim Pravilima upoznati su svi zaposleni i članovi organa Brokersko dilerskog društva.

2. UGOVOR O BERZANSKOM POSREDOVANJU 2.1. Brokersko dilersko društvo obavlja poslove sa hartijama od vrijednosti na osnovu ugovora o berzanskom posredovanju sklopljenog sa klijentom i naloga za svaku pojedinačnu kupovinu i prodaju hartija od vrijednosti.

Nalog klijenta je jednostrana izjava volje upućena Brokersko dilerskom društvu da u svoje ime a za račun klijenta obavi određeni posao sa hartijama od vrijednosti.

2.2. Za obavljanje poslova iz člana 1.2. alineja prva Brokersko dilersko društvo je obavezno da sa klijentom zaključi ugovor o berzanskom posredovanju (u daljem tekstu: "Ugovor"), izuzev u slučaju kad klijent daje nalog za jednokratnu prodaju akcija stečenih u postupku privatizacije kada se Ugovor ne zaključuje. Pod jednokratnom prodajom akcija stečenih u postupku privatizacije podrazumijeva se prodaja svih akcija jednog emitenta stečenih u vaučer ponudi. U slučaju kada klijent daje nalog za jednokratnu prodaju akcija stečenih u postupku privatizacije nalog za prodaju hartija od vrijednosti, pored obaveznog sadržaja koji sadrži svaki nalog, obavezno sadrži i odredbu da je klijent upoznat sa Pravilima i cjenovnikom Brokersko dilerskog društva i da je saglasan da se odredbe ovih akata u cjelosti primjenjuju. 2.3. Ugovor sa klijentom potpisuje ovlašćeno lice Brokersko dilerskog društva. Ugovor obavezno sadrži elemente propisane zakonom i Pravilnikom o poslovanju berzanskih posrednika (Sl. glasnik Republike Srpske 26/07) (u daljem tekstu: "Pravilnik o Poslovanju") i njime se regulišu međusobna prava i obaveze između Brokersko dilerskog društva i klijenta.

2.4. Ugovor se sa klijentom potpisuje u sjedištu odnosno u organizacionom dijelu Brokersko dilerskog društva koji prima naloge.

2.5. Ugovor za klijenta može zaključiti i lice koje klijent ovlasti, ako je punomoćnik klijenta srodnik u prvom stepenu prave linije, bračni drug ili advokat.

2.6. Ugovor za klijenta može zaključiti i zakonski zastupnik ili staratelj. U ovom slučaju Brokersko dilerskom društvu se mora uručiti dokumentacija koja dokazuje svojstvo zakonskog zastupnika ili staratelja.

2.7. Pri potpisivanju Ugovora kao i prilikom primanja naloga od klijenta kao i prije otvaranja računa klijenta kod Brokersko dilerskog društva, Brokersko dilersko društvo je obavezno da utvrdi identitet klijenta na sljedeći način: - ukoliko je klijent punoljetno fizičko lice, državljanin Bosne i Hercegovine - na osnovu lične karte; -
ukoliko je klijent maloljetno fizičko lice državljanin Bosne i Hercegovine - na osnovu izvoda iz matične knjige rođenih;

- ukoliko je klijent strano fizičko lice - na osnovu putne isprave;

- ukoliko je klijent domaće pravno lice - na osnovu izvoda iz sudskog ili drugog nadležnog registra;

- ukoliko je klijent strano pravno lice - na osnovu izvoda iz sudskog ili drugog nadležnog registra ovjerenog od nadležnog organa te države, sa prevodom ovlašćenog sudskog tumača.

Provjera identiteta klijenta pravnog lica uključuje i provjeru identiteta lica ovlašćenog za

zastupanje tog pravnog lica.

Ukoliko klijenta zastupa punomoćnik, punomoć mora da bude ovjerena od strane nadležnog organa, a Brokersko dilersko društvo obavezno je da provjeri identitet punomoćnika, kao i zakonskog zastupnika ili staratelja klijenta.

Kopija gore navedenih dokumenata kao i kopija punomoći odnosno dokumentacije kojom se dokazuje svojstvo zakonskog zastupnika ili staratelja ostaje u dosijeu kod Brokersko dilerskog društva.

2.8. Ako se prilikom provjere identiteta Klijenta utvrdi razlika u odnosu na podatke koji se nalaze u Centralnom registru hartija od vrijednosti (u daljem tekstu: „Centralni Registar“) Brokersko dilersko društvo postupa u skladu sa opštim aktima Centralnog Registra.

2.9. Po zaključenju Ugovora Brokersko dilersko društvo otvara račun klijenta kod Brokersko dilerskog društva u skladu sa zakonom i opštim aktom Centralnog registra. 2.10. Brokersko dilersko društvo zatvara račun klijenta na zahtjev Klijenta ili ako na računu klijenta nema hartija od vrijednosti duže od 12 (dvanaest) mjeseci.

2.11. Brokersko dilersko društvo je dužno da:

- se upozna sa finansijskim stanjem klijenta, njegovim iskustvom u ulaganju i drugim okolnostima u vezi sa klijentom kako bi mogao klijentu pružiti odgovarajuću uslugu;
- stavi klijentu na raspolaganje sve informacije (uključujući informacije o rizicima) koje su potrebne kako bi klijent mogao donositi odgovarajuće odluke o ulaganjima;
- stavi klijentu na raspolaganje sve informacije o eventualnom konfliktu njegovih interesa i interesa Brokersko dilerskog društva, odnosno drugih klijenata.

2.12. Brokersko dilersko društvo se u svojoj djelatnosti rukovodi prvenstveno interesima klijenata, tako da ih uvijek stavlja ispred sopstvenih interesa. Brokersko dilersko društvo se u svom poslovanju po svemu pridržava pravila moralnog kodeksa kako je propisano zakonom.

2.13. Brokersko dilersko društvo će organizovati svoje poslovanje tako da se mogući sukobi interesa klijenata, Brokersko dilerskog društva i zaposlenih u Brokersko dilerskom društvu ograniče na najmanju moguću mjeru.

3. NALOZI 3.1. Sadržaj i vrste naloga moraju biti u saglasnosti sa zakonom i Pravilnikom o Poslovanju.

3.2. Nalog za kupovinu i prodaju hartija od vrijednosti sadrži sve potrebne podatke za nesmetano i jasno izvršavanje poslova sa hartijama od vrijednosti.

3.3. Klijent podnosi naloge za transakcije sa hartijama od vrijednosti u sjedištu Brokersko dilerskog društva odnosno u organizacionom dijelu Brokersko dilerskog društva koji prima naloge, kao i u organizacionom dijelu pravnog lica koje prima naloge u ime i za račun Brokersko dilerskog društva na osnovu posebnog ugovora sa Brokersko dilerskim društvom.

3.4. Vrijeme prijema naloga obavezno se vidno ističe u svakom prostoru u kojem se posluje sa klijentima.

3.5. Nalog se može podnijeti lično, putem faksimila, poštom, elektronskim putem (e-mail poruka ili putem web aplikacije) i putem telefona. Prijem elektronskog ili telefonskog naloga moguće je ugovoriti uvijek osim u slučaju kada klijent izdaje nalog za jednokratnu prodaju akcija stečenih u postupku privatizacije. Mogućnost prijema elektronskog ili telefonskog naloga kao i naloga putem faksimila mora se izričito predvideti Ugovorom.

3.6. Klijent može nalog podnijeti putem punomoćnika ako je punomoćnik jedno od lica navedenih u članu 2.5. ovih Pravila. Klijent nalog može podnijeti i putem zakonskog zastupnika ili staratelja.

3.7. Kada Brokersko dilersko društvo primi nalog van mjesta izvršenja naloga (u svom organizacionom dijelu koji prima naloge ili u organizacionom dijelu pravnog lica koje prima naloge u ime i za račun Brokersko dilerskog društva) nalog mora biti dostavljen istog dana u sjedište Brokersko dilerskog društva, odnosno u organizacioni dio koji izvršava naloge klijenata. U ovom slučaju nalozi će biti dostavljeni putem faksimila, elektronskom poštom ili putem informacionog sistema Brokersko dilerskog društva, a originalni dokumenti se dostavljaju u sjedište Brokersko dilerskog društva u roku od narednih 7 (sedam) dana od dana prijema konkretnog naloga. Klijent mora biti izričito upozoren na ove okolnosti prilikom predaje naloga.

3.8. Smatra se da je nalog primljen kada je dostavljen Brokersko dilerskom društvu u njegovo sjedište o čemu klijent mora biti izričito upozoren prilikom predaje naloga.

3.9. Kad se nalog izdaje putem e-mail poruke ili putem faksimila, identifikacija klijenta se vrši na sljedeći način:

- na svakom nalogu klijent je dužan naznačiti ime i prezime klijenta, odnosno registrovanu firmu ako je klijent pravno lice, te JMBG za fizičko lice odnosno matični broj za pravno lice; za pravno lice na nalogu je potrebno navesti i ime, prezime i JMBG lica ovlašćenog za izdavanje naloga;

- svaki ugovor koji daje mogućnost davanja naloga putem e-mail poruke ili putem faksimila

dobiće posebnu šifru koju će znati samo Brokersko dilersko društvo i klijent.

3.10. Kada se nalog izdaje putem web aplikacije identifikacija klijenta vrši se putem posebnog korisničkog imena i šifre koju će sadržati svaki ugovor koji predviđa mogućnost davanja naloga putem web aplikacije.

3.11. U slučaju prijema naloga putem telefona Brokersko dilersko društvo obavezno je obezbijediti tonski zapis uz obaveznu provjeru identiteta putem posebne šifre koju će sadržati svaki ugovor koji predviđa mogućnost davanja naloga telefonskim putem. 3.12. Brokersko dilersko društvo prihvata nalog ako su ispunjeni propisani uslovi i uslovi utvrđeni ovim Pravilima i Ugovorom i ako su dostavljeni svi traženi podaci potrebni za izvršenje naloga. Nalog se smatra prihvaćenim upisom u knjigu naloga.

3.13. Brokersko dilersko društvo je dužno da klijentu dostavi potvrdu o prijemu naloga najkasnije sljedeći radni dan nakon prijema naloga. Potvrda o prijemu naloga sadrži sve propisane elemente kao i nalog uz oznaku da se radi o potvrdi o prijemu naloga; ako klijent preda slobodan nalog potvrda o prijemu naloga mora sadržavati i odredbu da je to slobodan nalog i da prestaje da važi istekom dana trgovanja. Potvrdu o prijemu naloga Brokersko dilersko društvo će izdati u pismenoj formi sa potpisom ovlašćenog lica za prijem naloga. Posebno, ukoliko se predaja naloga vrši elektronskim putem ili putem faksimila potvrda za prijem naloga će se dostaviti na način na koji je izdat konkretni nalog.

3.14. Nalog za kupovinu odnosno prodaju hartija od vrijednosti obavezno sadrži sve potrebne podatke za nesmetano i jasno izvršavanje poslova sa hartijama od vrijednosti. Nalog obavezno sadrži:

1. redni, evidencioni broj naloga,

2. podatke o Brokersko dilerskom društvu (firma i sjedište berzanskog posrednika, ime i prezime, odnosno šifra brokera berzanskog posrednika koji je primio nalog),

3. šifra Brokersko dilerskog društva u Registru, 4. podatke o klijentu(ime, prezime i adresa, i JMBG ako je klijent fizičko lice; firma, adresa , sjedište, matični broj ako je klijent pravno lice, te ime, prezime i JMBG lica ovlaštenog za zastupanje tog pravnog lica),

5. vrsta računa koji se označava zaokruživanjem ili upisivanjem sljedećih oznaka:

- „KL-klijent“-za brokerske poslove,

- „BP-berzanski posrednik" za dilerske poslove,
 - „UO-upravni odbor" za račun članova upravnog odbora berzanskog posrednika,
 - „ZP-zaposleni" lice zaposleno kod berzanskog posrednika,
 - „ZJ-zajednički račun" trgovanje za zajednički račun,
 - „I-račun depozitara" trgovanje za depozitara,
6. broj računa klijenta u Registru,
7. oznaka hartije od vrijednosti,
8. količinu hartije od vrijednosti,
9. uslovi izvršenje/vrsta naloga se označavaju zaokruživanjem ili upisivanjem sledećih oznaka:
- s obzirom na posao:
 - o „K kupovni", o „P prodajni",
 - s obzirom na cijenu:
 - o „T Tržišna cijena" o „L Limitirana cijena"
 - s obzirom na vrijeme izvršenja:
 - o „D dnevni",
 - o „Do Datuma" upisuje se datum kada nalog važi,
 - o „DO do opoziva",
 - s obzirom na izvršenje: o „UN udruženi nalog" o „SL slobodan nalog" sa naznakom da ga broker izvršava ako ocijeni da je to najpovoljnije za klijenta, o „BL blok posao", o „OP opoziv",
 - s obzirom na prikazivanje:
 - o „r raspon"
 - o „r-o raspon i odstranjivanje", o „h skrivena količina" upisuje se količina koja

prikazuje i skrivenu količinu, o „A sve ili ništa”,

o „min prvi”(minimalna količina prvog

zaključenog posla), o „min svi”(min.količina svih zaključenih poslova),

10. oznake o mjestu trgovanja(označava se zaokruživanjem ili upisivanjem:organizovano tržište-ako se trguje na berzi ili nekom drugom uređenom javnom tržištu, ili neposredno-ako se trgovina obavlja izvan organizovanog tržišta),

11. podatke o predaji naloga koji se označavaju zaokruživanjem ili upisivanjem sledećih oznaka:

- način predaje naloga:
- „L „klijent lično,
- „O"ovlašćeno lice,(upisuje se ime ovlašćenog lica),
- mjesto predaje naloga:
- „sjedište" ako je nalog predat u sjedište berzanskog posrednika,

• „poslovna jedinica" upisati pun naziv poslovne jedinice ako je nalog predat u poslovnoj jedinici Brokersko dilerskog društva, • vrijeme predaje naloga, 12. podatke o prijemu naloga(mjesto, datum i vrijeme naloga),

13. ime i prezime, odnosno potpis lica koje prima nalog,

14. ime i prezime lica ovlašćenog za kontrolu naloga,

15. potpis nalogodavca.

3.15. Klijent može davati sledeće vrste naloga, u skladu sa Pravilnikom o poslovanju berzanskih posrednika koje je propisala komisija:

1. Nalog za poništavanje (opoziv naloga) je nalog kojim se poništava prethodno dati nalog ili se zamjenjuje novim nalogom,

2. Nalog za prenos se koristi za prenos hartija od vrijednosti sa vlasničkog računa klijenta na račun klijenta, sa jednog računa klijenta na drugi račun klijenta.

3. Limitiran nalog je nalog za kupovinu i prodaju hartija od vrijednosti gdje nalogodavac, klijent određuje najvišu prihvatljivu cijinu kupovine, odnosno najnižu prihvatljivu cijenu prodaje,
4. Tržišni nalog je nalog kod koga nalogodavac, klijent ne postavlja ograničenja s obzirom na cijenu,
5. Slobodan (diskrecioni) nalog je vrsta naloga kod kojeg klijent ne određuje cijenu za kupovinu ili prodaju hartija od vrijednosti, već se u berzanski sistem trgovanja unosi po ocijeni brokera,
6. Nalog sa skrivenom količinom je nalog kod kojeg se ne prikazuje cjelokupna količina hartija od vrijednosti. Tržištu je prikazana vidljiva količina, dok je preostala količina pohranjena u skrivenoj količini naloga,

13

7. Nalog sve ili ništa se izvršava samo ako je moguće izvršiti cjelokupnu količinu unešenu u nalogu,
8. Dnevni nalog je nalog koji važi samo na dan trgovanja i automatski prestaje da važi na kraju dana kojeg je plasiran. Svi nalozi se smatraju dnevnim, ukoliko nije drugačije navedeno od strane klijenta,
9. Nalog do određenog datuma je nalog koji važi do datuma navedenog na nalogu, uključujući i taj dan,
10. Nalog do opoziva je nalog koji važi dok se ne izvrši ili dok se ne poništi (dok se ne opozove), a najduže šest mjeseci od dana prijema.

11. Nalog sa rasponom je nalog koji jednim unosom omogućava kupovinu ili prodaju hartija od vrijednosti po različitim cijenama do navedenog ograničenja. Neizvršena količina ostaje u berzanskom sistemu trgovanja, po kursu unešenom na nalogu,

12. Nalog sa rasponom i odstranjivanjem neizvršene količine je nalog koji jednim unosom omogućava kupovinu ili prodaju hartija od vrijednosti po različitim cijenama do navedenog ograničenja, pri čemu se neizvršena količina hartija sa naloga briše iz berzanskog sistema trgovanja,

13. Nalog sa minimalnom količinom prvog zaključenog posla je nalog kod kojeg se prvi posao zaključuje sa količinom koja je jednaka ili veća od minimalne količine određene na nalogu, a zatim se nalog promijeni u nalog sa ograničenom cijenom za preostalu količinu,

14. Nalog sa minimalnom količinom svih zaključenih poslova je nalog kod kojeg se posao zaključuje samo sa količinom koja je jednaka ili veća od minimalne količine određene na nalogu. Ukoliko je preostali dio naloga manji od zahtijevane količine, nalog se mijenja tako da je minimalna količina jednaka preostaloj količini naloga,

15. Zajdenički nalog je nalog koji nastaje udruživanjem više naloga za kupovinu ili prodaju hartija od vrijednosti sa jednakim uslovima izvršenja,

16. Nalog za kupovinu u svrhu poklona je nalog koji može dati klijent-fizičko ili pravno lice za kupovinu hartija od vrijednosti u svrhu poklona drugom fizičkom licu. Pored podataka propisanih članom 42. stav 2. Pravilnika.